

Dwa lata w dobrym kierunku

07.05.2026

Ostatnie dwa lata to czas łączenia wielkich inwestycji, takich jak plan budowy metra, z wdrażaniem projektów, które ułatwiają codzienne życie mieszkańców. To nowe żłobki, parki, Centra Aktywności Seniorów, tereny zielone, wyremontowane szkoły, chodniki czy od lat wyczekiwane kładki i przejścia dla pieszych. W tej prezydenturze to Krakowianie i ich głos stali się najważniejsi. Dzięki takim inicjatywom jak „Pakt dla krakowskich osiedli”, „Da się!”, a także miliardom pozyskanym z Unii Europejskiej, miasto jest coraz lepszym miejscem do życia. To czas zmian opartych na dialogu, dzięki którym Kraków staje się nie tylko coraz bardziej nowoczesny i ukierunkowany na rozwój, ale przede wszystkim bezpieczny, wygodny i przyjazny dla każdego mieszkańca.

– Dwa lata temu mieszkańcy powierzyli mi odpowiedzialność za Kraków. Ten czas wykorzystaliśmy na realne działania, konsekwentnie wprowadzamy zmiany, które poprawiają codzienne życie Krakowian, wzmacniają rozwój miasta i przywracają samorządowi otwartość na dialog. Wiele już zmieniliśmy, ale najważniejsze projekty dla miasta dopiero nabierają tempa – mówi Aleksander Miszański, Prezydent Miasta Krakowa.

Miasto bliskie mieszkańcom: spotkania na ławkach, inwestycje w transport, troska o kulturę

Fundamentem prezydentury Aleksandra Miszańskiego jest budowanie relacji z osobami mieszkającymi w Krakowie, a symbolem tych działań jest ławka, na której prezydent regularnie spotyka się z mieszkańcami. „Ławki dialogu”, których odbyło się już ponad 40, pozwalają na rozmowę, wymianę opinii, omówienie kierunków zarządzania miastem, a także na bezpośrednie zgłaszanie postulatów do odpowiednich wydziałów urzędu.

O tym, że [Krakowianie wiedzą, że ich głos jest słuchany i ważny](#), świadczy także liczba uczestników konsultacji, która zwiększyła się z tysiąca do niemal 12 tysięcy rocznie, a liczba merytorycznych uwag zgłoszonych przez Krakowian wzrosła z 3 tysięcy do 62 tysięcy. O sile zaangażowania mieszkańców świadczy również budżet obywatelski 2025, w którym frekwencja na poziomie 12 proc. (ponad 77 tys. głosujących) jest najwyższym wynikiem wśród metropolii w Polsce.

Równoległe miasto postawiło na cyfryzację usług – aplikację **mKraków** pobrało już ponad 100 tysięcy użytkowników. To nowoczesne i bezpłatne narzędzie integrujące usługi miejskie, które umożliwia m.in. zakup biletów okresowych, opłacanie parkowania ze zniżką mieszkańca oraz szybki dostęp do rozkładów jazdy czy harmonogramów wywozu odpadów. To jednocześnie ważna platforma dialogu obywatelskiego, umożliwiająca udział w konsultacjach społecznych, wypełnianie ankiet i bezpośrednie zgłaszanie interwencji do Krakowskiego Centrum Kontakt (KCK). Warto tu dodać, że KCK cieszy się coraz większym zaufaniem mieszkańców, w samym 2025 roku centrum kontaktu obsłużyło 244 tys. połączeń, wykazując się wysoką skutecznością – aż 83 proc. zgłoszeń zakończyło się interwencją służb, a ponad 60 proc. pomysłów mieszkańców zostało wdrożonych w życie.

Ważnym elementem ułatwiającym codzienne funkcjonowanie jest [modernizacja transportu](#), obejmująca umowy na dostawę do 90 nowych tramwajów oraz realizowany sukcesywnie plan zakupu 237 ekologicznych autobusów, w tym pierwszych pojazdów o napędzie wodorowym. Działania te są wspierane przez setki milionów złotych unijnych dotacji. Od początku kadencji Aleksandra Miszałskiego flota MPK wzbogaciła się o 115 autobusów, sukcesywnie rozwijane są systemy mikromobilności, jak LajkBus w Skotnikach czy w pełni wynajęta flota 1000 rowerów LajkBike, która w tym roku zostanie wzbogacona o kolejnych 500 jednośladów

Miasto bliskie mieszkańcom to takie, w którym ważną rolę odgrywa także [kultura – wizytówka Krakowa](#). W ciągu dwóch ostatnich lat strategiczne inwestycje kulturalne przekroczyły 100 mln zł, obejmując m.in. transformację Wesolej, gdzie powstał nowoczesny FabLab, modernizację dawnego kina Światowid na potrzeby Muzeum Nowej Huty czy otwarcie nowoczesnego Ośrodka Ruczaj.

Miasto finalizuje także prace nad udostępnieniem zabytkowej Kossakówki, budowę Centrum Muzyki oraz Muzeum Miejsca Pamięci KL Płaszów. Kultura w Krakowie jest dostępna zarówno w historycznych lokalizacjach, jak też na osiedlach – między innymi dzięki otwieraniu nowych filii Biblioteki Kraków, takich jak „Gotyk” na Górcie Narodowej czy „Kosmos” na Klinach.

Równoległe z rozbudową infrastruktury Kraków stawia na systemowe wsparcie twórców, w ciągu dwóch lat przyznano 80 stypendiów twórczych o łącznej wartości 2 mln zł oraz przekazano ponad 3 mln zł na konkursy dla organizacji pozarządowych (umowy wieloletnie opiewają na ponad 12 mln zł rocznie).

Kraków wyznacza też standardy dostępności dla osób ze szczególnymi potrzebami, m.in. poprzez powołanie Krakowskiej Sieci Dostępności Kultury czy włączenie Integracyjnego Teatru Aktora Niewidomego (ITAN) w struktury miejskie. Wydarzenia kulturalne realizowane przez miejskie instytucje oraz festiwale i koncerty z udziałem polskich i światowych gwiazd, w samym tylko 2025 roku przyciągnęły setki tysięcy uczestników.

Kraków wygodny do życia: inwestycje osiedlowe, zaangażowanie społeczne i tarcza bezpieczeństwa

W trosce o jakość i wygodę życia w każdej części naszego miasta wdrażany jest [„Pakt dla krakowskich osiedli”](#), zakładający przeznaczenie 500 mln zł na remonty jezdni, remonty i budowę chodników, doświetlenie przejść dla pieszych, wymianę opraw oświetleniowych, a także zakup i montaż wiat oraz ławek na przystankach komunikacji miejskiej.

Do końca lutego 2026 roku zamontowano 100 ławek oraz 13 wiat przystankowych, oddano do użytku bezpieczne przejście dla pieszych przy ul. Galicyjskiej. Mieszkańcy korzystają z wyremontowanych nawierzchni m.in. na ulicach Herlinga-Grudzińskiego, Barwnej i Bandtkego, z odnowionych chodników przy ul. Blokowej i ul. Wróżeńckiej, a przed nami jeszcze wiele lokalnych inwestycji, bo program zaplanowany jest na lata 2025–2029.

Kraków znacząco rozbudował system wsparcia społecznego, koncentrując się zwłaszcza na rodzinach i mieszkańcach ze szczególnymi potrzebami, w tym osobach z niepełnosprawnościami i seniorach. Priorytetem stała się reforma pieczy zastępczej, w ramach której prezydent Aleksander Miszałski podniósł wynagrodzenia dla zawodowych rodzin zastępczych o ok. 1200 zł (do poziomu 6,7–10 tys. zł).

Miasto buduje 11 nowych żłobków, rozwija pomoc dla opiekunów osób niesamodzielnych w ramach projektu „W sile wieku 3” (Dzienne Domy dla seniorów m.in. z chorobą Alzheimera) oraz punktu „Wspomnik”, organizuje półkolonie dla dzieci z niepełnosprawnościami (przeznaczając na to 900 tys. zł) i letni wypoczynek dla 2,5 tys. młodych Krakowian (1 mln zł). Do ważnych projektów należą też m.in. Integracyjne Centrum Rodziców (wspierające 100 osób miesięcznie), Klub Rodzica „Hula Hop” czy Centrum Wsparcia Rodzin Dzieci z Niepełnosprawnościami Sprzężonymi.

Kraków wzmocnił też system ochrony zdrowia, przyjmując program „Zdrowy Kraków” na lata 2025–2028, obejmujący akcje szczepień oraz powołanie Krakowskiej Rady Zdrowia Psychicznego. Miasto rozwija sieć Centrów Aktywności Seniorów – działają już 63 takie miejsca – oraz oferuje kompleksową pomoc psychologiczną tysiącom mieszkańców. Powszechny charakter samorządu potwierdzają sukcesy programu „Otwarty Kraków”, wspierającego cudzoziemców i mniejszości, a także powołanie pełnomocnika ds. organizacji pozarządowych. Współpraca z NGO i podejmowane działania na rzecz różnych grup społecznych sprawiają, że Kraków jest coraz lepszym miejscem do życia.

Ostatnie dwa lata to także okres intensywnej [modernizacji systemu bezpieczeństwa](#), wsparty kwotą ponad 30 mln zł z funduszy rządowych oraz środkami własnymi miasta. Służby mundurowe zostały wzmocnione nowoczesnym taborem – policja, straż miejska oraz OSP otrzymały łącznie ponad 20 nowych radiowozów i pojazdów specjalistycznych, w tym drony podwodne i sprzęt ratowniczy. Przełomem technologicznym stało

się wdrożenie szyfrowanego systemu łączności TETRA, który integruje wszystkie jednostki miejskie, a także dynamiczny rozwój monitoringu wizyjnego, którego skuteczność wzrosła o blisko 30 proc. w porównaniu do 2023 roku. Działania te znajdują odzwierciedlenie w poczuciu bezpieczeństwa – rekordowe 90 proc. mieszkańców deklaruje, że czuje się w Krakowie bezpiecznie.

Miasto kładzie też nacisk na obronę cywilną i przygotowanie mieszkańców na sytuacje kryzysowe. Uruchomiono pierwsze w Polsce Cywilne Centrum Działań przy ul. Balickiej 125B, które edukuje obywateli w zakresie aktywnej ochrony. Rozdysponowano blisko 2 tys. czujników dymu i czadu, które trafiły do najbardziej potrzebujących Krakowian. Powstały kompleksowe plany ewakuacji i przeprowadzono inwentaryzację budynków mogących pełnić funkcje miejsc schronienia. Nowoczesne myślenie o infrastrukturze obejmuje także rozwiązania typu *dual use* – przykładem jest projektowane metro, które oprócz funkcji transportowej ma służyć jako miejsce schronienia.

Kraków zielony i aktywny: blisko natury i na sportowo

W ciągu ostatnich dwóch lat Kraków przeszedł **zieloną transformację**. Miasto pozyskało ponad 50 hektarów nowych terenów zielonych za kwotę przeszło 66 mln zł, obejmujących m.in. powiększenie powierzchni użytku ekologicznego "Zakrzówek" o 9 ha oraz zakup 13 ha lasów w rejonie Baryczy. Licznik nowych nasadzeń wskazuje już ponad 66 tysięcy drzew (plan zakłada posadzenie 200 tysięcy sztuk do 2029 roku), a za sprawą prezydenckiej inicjatywy **"Da się!"** do programu inwestycji wracają pomysły mieszkańców, które od lat czekały na realizację, takie jak usprawnienia komunikacyjne (kładki nad Białuchą i na Żabińcu) czy stopniowe odbetonowywanie przestrzeni. Symbolem nowego podejścia stają się m.in. zazielenienie placu przed Magistratem oraz zmiany na Placu Wielkiej Armii Napoleona i Bulwarach Wiślanych. Ważnym krokiem było także powołanie Miejskiej Ogrodniczki oraz wprowadzenie zielonego audytu inwestycji, dzięki któremu ochrona drzew i retencja wody stały się integralną częścią każdego projektu miejskiego.

Mieszkańcy zyskali dostęp do wielu nowych przestrzeni rekreacyjnych, w tym Parku Kolejowego, Parku Aleksandry-Północ, Kurczaba oraz Łokietka. Rozwijana jest koncepcja parków kieszonkowych oraz program „Ogród z Klasą”, w ramach którego zazieleniono tereny przy 41 szkołach. Wszystkie te inwestycje są realizowane zgodnie ze standardami dostępności, dzięki czemu nowe ogrody i parki są w pełni przyjazne dla osób z niepełnosprawnościami oraz seniorów.

Ostatnie dwa lata to także wyraźne wzmocnienie finansowania **sportu**. Dzięki decyzji prezydenta Myszalskiego dotacje dla klubów sportowych wzrosły z 2,9 mln zł w 2024 roku do 8 mln zł w 2026 roku i wsparły rekordową liczbę 168 klubów reprezentujących blisko 100 dyscyplin. Sam proces przyznawania środków skrócił się o półtora miesiąca. Równoległe miasto dynamicznie rozwija infrastrukturę – tylko w 2025 roku prowadzono 42 inwestycje sportowe o łącznej wartości, rozłożonej w latach – ponad 325 mln zł, w tym m.in. budowę hali widowiskowo-sportowej przy XXX Liceum Ogólnokształcącym, nowego boiska treningowego ze sztuczną nawierzchnią w Centrum Aktywnego Wypoczynku KS Borek czy modernizację obiektów RKS Juvenia. Kraków aktywnie wzmacnia sport profesjonalny poprzez pomoc dla klubu bokserskiego Królewski Kraków, współpracę z medalistką olimpijską Klaudią Zwolińską oraz wsparcie rozwoju koszykarek Wisły Kraków i nowohuckiego żużla. Stadiony Wisły i Cracovii otrzymają ponad 27 mln zł dofinansowania na nowoczesne oświetlenie.

Warto też podkreślić, że miasto umacnia pozycję **gospodarza wydarzeń światowej rangi**, goszcząc takie imprezy jak Puchar Świata we wspinaczce sportowej, IRONMAN 70.3 czy prestiżowy turniej esportowy Intel Extreme Masters. Kraków został też wybrany na gospodarza finałów Mistrzostw Świata w siatkówce mężczyzn w 2027 roku. Strategicznym posunięciem okazała się komercjalizacja stadionu miejskiego (obecnie Synerise Arena – Stadion Miejski im. Henryka Reymana w Krakowie), która zapewni temu obiektowi życie przez cały rok, a imprezy biegowe w ramach Królewskiej Triady po raz pierwszy w historii zamknęły się dodatnim wynikiem finansowym, przynosząc 1,78 mln zł zysku.

Dla miasta równie ważne jest upowszechnianie sportu amatorskiego i rekreacji - do codziennej aktywności zachęca mieszkańców m.in. program „Trenuj w Krakowie!”, który zaoferował 150 bezpłatnych zajęć m.in. biegowych i nordic walking w samym 2025 roku.

Kraków sprawnie zarządzany: edukacja dla przyszłości i ład przestrzenny

W ostatnich dwóch latach **krakowska edukacja** przeszła fazę intensywnej rozbudowy, na którą w samym 2026 roku zaplanowano rekordowe 150 mln zł. We wrześniu tego roku miasto otworzy cztery nowoczesne kompleksy szkolno-przedszkolne (m.in. przy ul. Grochowej i ul. Stawowej), które zapewnią miejsca dla 1,5 tys. dzieci, a kolejne dwa obiekty w Dębnikach zostaną ukończone w 2027 roku. Równoległe ruszyły przygotowania do budowy pięciu nowych szkół w szybko rozwijających się dzielnicach, takich jak Kliny, Górka Narodowa czy Zabłocie, co ma na celu wyeliminowanie dwuzmianowości i dostosowanie bazy dydaktycznej do potrzeb demograficznych.

Oprócz inwestycji budowlanych Kraków postawił na wzmocnienie edukacji zawodowej i cyfrowej, pozyskując w 2025 roku ponad 60 mln zł na ten cel. Uruchomiono Centrum Kompetencji Zawodowych oraz Branżowe Centra Umiejętności, które modernizują naukę w technikach i szkołach branżowych, dostosowując ją do wymogów nowoczesnego rynku pracy we współpracy z sektorem biznesowym. Miasto sfinansowało również termomodernizację kilkunastu placówek oraz przyspieszyło cyfryzację poprzez partnerstwo z Google Cloud i doposażenie uczniów w tysiące nowych laptopów. Wydatki na oświatę stanowią obecnie blisko 35 proc. budżetu miasta, co potwierdza, że edukacja jest jednym z kluczowych priorytetów prezydenta Aleksandra Miszalskiego.

Zarządzanie miastem to także konieczność [bezkompromisowej postawy wobec nieuczciwych praktyk deweloperskich](#), czego symbolem stały się rozbiórki głośnych samowoli budowlanych przy ul. Reduta i ul. Centralnej. Kluczowym narzędziem walki z nadużyciami są wprowadzone w 2025 roku „Standardy odpowiedzialnego budownictwa”, które jasno określają, jakie działania są dla miasta nieakceptowalne i na jakie rozwiązania Urząd Miasta Krakowa nie wyrazi zgody. Po ponad roku obowiązywania standardów widać konkretne efekty. Zmalała liczba wniosków o budowę obiektów typu „condohotel” czy „aparthotel”, które w rzeczywistości miały funkcjonować jako bloki z mikrokawalerkami. Nie są też wydawane zaświadczenia o samodzielności lokali dla jednostek mieszkalnych w budynkach wzniesionych jako obiekty hotelowe. W kilku przypadkach inwestorzy sami wycofali wnioski o warunki zabudowy, gdy stało się jasne, że projekty naruszają miejskie standardy. Część inwestycji wielorodzinnych musiała zostać przeprojektowana: zamiast zabiegów formalnych i symbolicznej zieleni pojawiły się nasadzenia drzew oraz biologicznie czynne tereny na działkach.

Równoległe miasto zintensyfikowało prace nad porządkowaniem przestrzeni, zwiększając pokrycie planami miejscowymi do ponad 81,5 proc. powierzchni Krakowa, wzmocniono także rolę ekspertów w nowej Miejskiej Komisji Architektoniczno-Urbanistycznej. Dopelnieniem tych działań są zaawansowane prace nad Planem Ogólnym, który wraz ze zaktualizowaną uchwałą krajobrazową ma trwale zabezpieczyć ład przestrzenny i jakość życia mieszkańców we wszystkich dzielnicach.

W ciągu ostatnich dwóch lat Kraków dokonał wyraźnego [zwrotu w stronę inwestycji lokalnych](#), rezygnując z wielkich i przeskalowanych projektów na rzecz zadań poprawiających codzienny komfort życia mieszkańców (czego przykładem są wspomniane już działania realizowane w ramach „**Paktu dla krakowskich osiedli**”), ukierunkowanie zadań na faktyczne potrzeby w poszczególnych dzielnicach, wyrównywanie dostępu do infrastruktury odpowiedzialnej za komfort codziennego życia (żłobki, szkoły, pracownie młodych, ulice, chodniki, ścieżki rowerowe, parkingi), co pozwala na bardziej zrównoważony rozwój całego miasta, a nie tylko jego ścisłego centrum. Nowe podejście obejmuje również innowacyjny „**Pakt remontowy**”, czyli systemowe wsparcie dla przedsiębiorców działających w rejonach dużych modernizacji ulic. Miasto zobowiązuje teraz wykonawców do zapewnienia bezpiecznych dojazdów do lokali, a jednocześnie prowadzi kampanie promujące okoliczne firmy w mediach miejskich i na specjalnych ekranach informacyjnych.

Miasto ambitne: rozwój i projekt metra

Aktualna prezydentura to dla Krakowa historyczny przełom w [projekcie budowy metra](#), który przeszedł z fazy koncepcyjnej do realizacji. Zgodnie z przedstawionym w 2025 roku studium, system będzie składał się z dwóch linii o łącznej długości blisko 29 km i 29 stacji, które połączą Nową Hutę z Opatkowicami oraz Kurdwanowem. Inwestycja ta ma fundamentalnie zmienić mobilność mieszkańców – szacuje się, że codziennie skorzysta z niej 300 tysięcy pasażerów, a czas przejazdu na kluczowych trasach, np. z Klinów do Dworca Głównego, skróci się nawet o połowę. Metro zostanie w pełni zintegrowane z siecią tramwajową i koleją aglomeracyjną, zapewniając bezpośredni dostęp do szybkiego transportu szynowego dla ponad 60 proc. Krakowian.

Rok 2026 przynosi intensyfikację prac przygotowawczych, w tym badania geologiczne oraz inwentaryzację budynków wzdłuż planowanej trasy. Miasto prowadzi szerokie konsultacje z ekspertami z Wiednia czy Mediolanu oraz światowymi liderami technologii TBM, planując wdrożenie w pełni zautomatyzowanych składów bez maszynistów. Inwestycja, której finansowanie w części pochodzić ma z rządowego funduszu o wartości 10 mld euro oraz środków unijnych, jest projektowana zgodnie z zasadą *dual-use*, co pozwoli wykorzystać tunele jako schrony dla ludności. Cel prezydenta Aleksandra Miszalskiego pozostaje niezmienny: pierwsi pasażerowie mają pojechać krakowskim metrem w 2035 roku.

Warto podkreślić, że ambitne projekty i działania miasta mogą być wdrażane także dzięki wsparciu [z funduszy zewnętrznych](#). Od początku kadencji prezydenta Aleksandra Miszalskiego Kraków pozyskał imponującą kwotę **1,5 miliarda złotych** z funduszy europejskich, co stało się motorem napędowym miejskich inwestycji. Obecnie miasto – wspólnie ze swoimi jednostkami i spółkami – realizuje szereg projektów współfinansowanych z funduszy Unii Europejskiej na lata 2021–2027. Łączna wartość tych przedsięwzięć tylko w ostatnich dwóch latach to około 2,6 mld zł, z czego 1,5 mld zł stanowi unijne dofinansowanie.

Ponad 60 proc. tych środków zainwestowano w nowoczesny transport, obejmujący przebudowę kluczowych torowisk (w najbliższym czasie odbędą się remonty przy ul. Karmelickiej i Starowiślnej), budowę węzłów przesiadkowych oraz zakup ekologicznego taboru tramwajowego i autobusowego. Miasto skutecznie sięga również po fundusze z Krajowego Planu Odbudowy, pozyskując ponad 500 mln zł bezwrotnego wsparcia na zieloną transformację, termomodernizację budynków oraz projekty społeczne wspierające rodziny i aktywizację zawodową mieszkańców. Fundusze zewnętrzne to jednak nie tylko infrastruktura. Ponad 141 mln zł z tych środków trafiło na projekty społeczne: wsparcie rodzin, dzieci, osób niesamodzielnych oraz na aktywizację zawodową.

Jednym z najbardziej prestiżowych projektów realizowanych dzięki środkom zewnętrznym jest transformacja **dzielnicy Wesola**, która z dawnych terenów szpitalnych zmienia się w nowoczesny „Kwartal Kultury”. Dzięki dofinansowaniu w wysokości 50 mln zł z programu FENKS oraz blisko 5 mln euro z Europejskiej Inicjatywy Miejskiej, powstają tam unikatowe przestrzenie, takie jak FabLab Małopolska, Dom Literatury i Języka oraz innowacyjny SCT HUB. Inwestycje te, oparte na profesjonalnym masterplanie i szerokim dialogu społecznym, mają uczynić z Wesolej zieloną enklawę kreatywności, łączącą historyczne dziedzictwo Krakowa z nowoczesnymi funkcjami edukacyjnymi i kulturalnymi.

W ciągu ostatnich dwóch lat Kraków umocnił swoją pozycję jednego z **najważniejszych hubów technologicznych i biznesowych w Europie**. Przykłady? Budowa nowoczesnego hubu technologiczno-produkcyjnego firmy 7R w Ruszcy, dzięki rewitalizacji terenów poprzemysłowych, wygeneruje ponad 2 tysiące miejsc pracy i znaczące wpływy do budżetu miasta. Atrakcyjność inwestycyjną Krakowa potwierdza też obecność wielu globalnych liderów i dynamiczny rozwój sektora kosmicznego.

Miasto buduje nowoczesny ekosystem wsparcia dla biznesu, oparty na dialogu i innowacjach. Powołanie Krakowskiej Rady Przedsiębiorczości oraz organizacja prestiżowych wydarzeń przyciąga do stolicy Małopolski tysiące ekspertów z całego świata. Kraków stawia również na wsparcie lokalnej przedsiębiorczości poprzez inkubatory w Kłastrze Zabłocie oraz promocję kobiet w biznesie.

Całość tych działań, realizowana przy rekordowo niskim bezrobociu (2,5 proc.), łączy rozwój zaawansowanych technologii, takich jak sztuczna inteligencja i cyberbezpieczeństwo, z troską o jakość życia mieszkańców i standardy ekologiczne, co czyni miasto dobrym miejscem do życia i jednocześnie nowoczesnym ośrodkiem gospodarczym przyszłości.

Dwa lata w dobrym kierunku

